

Energie Verslag Nederland 1996

Elektriciteitsproductie

<u>Akkoord over nieuwe tariefstructuur</u>	2
<u>Besprekingen over een Grootschalig Productiebedrijf</u>	2
<u>Dodewaard gaat eerder dicht</u>	3
<u>Eemscentrale eindelijk in gebruik</u>	4
<u>EZH levert CO₂, elektriciteit en warmte aan tuinders</u>	4
<u>Hoogspanningsnet klaar na voltooiing lijn Zwolle-Eemshaven</u>	5
<u>Minister Wijers keurt Elektriciteitsplan Sep goed</u>	5
<u>Nieuwe centrales in gebruik genomen</u>	7
<u>R&D-overeenkomst Sep, OPS en Electrabel</u>	7
<u>Sep wint Europese milieuprijs voor industrie</u>	7
<u>UNA least eigen Hemweg-centrale</u>	7
<u>Vervroegde sluiting kolencentrales?</u>	8

Akkoord over nieuwe tariefstructuur

Minister Wijers geeft in december zijn goedkeuring aan een nieuwe tariefstructuur voor de elektriciteitssector. Dit nieuwe systeem gaat per 1 januari 1997 gelden voor leveranties van de productiebedrijven aan de distributiebedrijven. Het tariefsysteem is uitgewerkt door Sep, EnergieNed en de vier elektriciteitsproducenten EPON, EPZ, EZH en UNA. Het belangrijkste verschil met het Landelijk Basis Tarief (LBT) dat in 1987 werd ingevoerd, is, dat er geen uniform tarief meer is dat voor iedereen geldt. Het nieuwe tarief bevat twee componenten: een vergoeding per kW voor het type vermogen waarvan gebruik wordt gemaakt (basislast, middenlast of pieklast) en een vergoeding per kWh waarin onder andere de brandstofkosten en het tijdstip van afname (dag/nacht/weekend) tot uitdrukking komen. Het basislastvermogen is duur per kW maar goedkoop per kWh, bij pieklastvermogen is dat net andersom en het middenlastvermogen ligt qua kosten hier tussenin.

De distributiebedrijven komen elk jaar met de productiesector overeen hoeveel van welk soort vermogen zij af willen nemen. Elk bedrijf kan zo z'n eigen portfolio vaststellen. Dit wordt in een contract vastgelegd. Neemt een distributiebedrijf meer af dan overeengekomen, dan moet daarvoor een hogere vergoeding worden betaald. De distributiebedrijven zullen de nieuwe tariefstructuur op hun beurt hanteren voor de bijzondere grootverbruikers.

Nieuw is dat er een apart tarief komt voor al diegenen die aan het centrale net leveren en gebruik maken van bepaalde diensten, zoals het draaiend houden van reservevermogen en het voorzien in de juiste frequentie en spanning. Dit wordt het dienstentarief genoemd.

Voor de komende vier jaar zijn ook prijsafspraken gemaakt. Dit is gedaan om het risico van een onbeheerste overgang naar een vrijere elektriciteitsmarkt (in een periode van overcapaciteit) af te dekken. De distributiesector draagt daarom per jaar ongeveer 400 miljoen gulden bij aan de niet marktconforme kosten van de productiesector. Afgesproken is verder dat men de komende vier jaar uit zal gaan van een kostenniveau dat ongeveer 1,4% boven dat van 1996 ligt. Bij een inflatie van ruim 2% per jaar zou dat na 1997 toch een reële prijsverlaging opleveren.

Verwacht wordt dat het nieuwe systeem een aantal tekortkomingen van het LBT kan wegnemen. De jaarlijkse contracten moeten er voor zorgen dat de distributiebedrijven de afweging tussen inkopen uit de centrale voorziening, inkopen van een derde of zelf decentraal produceren, gefundeerder gaan maken. Ze worden in het nieuwe systeem met de werkelijke kosten geconfronteerd en kunnen geen kosten meer afwentelen. Gehoopt wordt dat de concurrentieverhouding tussen centraal en decentraal produceren hierdoor wordt hersteld en dat de groei van het warmte/kracht-vermogen hiermee enigszins kan worden beheerst.

Besprekingen over een Grootschalig Productiebedrijf

De vorming van één landelijk elektriciteitsproductiebedrijf houdt in 1996 de elektriciteitssector bezig. Minister Wijers van EZ kondigde eind 1995 in de Derde Energienota aan te zullen streven naar een zogenoemd Grootschalig Productiebedrijf (GPB), met het oog op de ontwikkeling van een Europese vrije markt voor elektriciteit. De huidige vier elektriciteitsproducenten zouden ieder op zich te klein zijn om de concurrentie

met de grote, buitenlandse producenten aan te kunnen. Door een fusie zou een nationale producent ontstaan, die tot de middenmoot van Europa zou behoren.

De reacties op dit streven zijn niet alle positief. Het streven stuit op weerstand van enkele aandeelhouders van de productiebedrijven. De distributiebedrijven PNEM, die eenderde van de aandelen van EPZ bezit, en NUON, die de helft van de aandelen EPON heeft, zijn tegen. Zij zien meer in schaalvergroting door verticale integratie van elk van de producenten met de distributiebedrijven in hun regio. De gemeente Amsterdam, aandeelhouder van producent UNA, is tegen een fusie waarbij, zoals de Minister voorstaat, alle aandelen in handen van distributiebedrijven komen; de gemeente wil de directe invloed die zij als aandeelhouder op de elektriciteitsproductie heeft, niet afstaan. De vier producenten en hun samenwerkingsverband Sep, brengen in maart de brochure 'Een internationale uitdaging voor de Nederlandse elektriciteitsproductie' uit, waarin zij zich voorstander verklaren van een fusie. Ook de industriële afnemers verenigd in SIGE zijn voorstander van een GPB.

In mei vraagt de Minister aan de heren Langman en Kremers te bemiddelen inzake een fusie en een oplossing te vinden voor de geringe financiële draagkracht (solvabiliteit) van de producenten. De veelal bilaterale onderhandelingen verlopen echter moeizaam en het lukt de bemiddelaars niet de elektriciteitssector achter hun advies te krijgen. In december nemen een dertiental directeuren van de productiebedrijven, Sep en een aantal distributiebedrijven, het initiatief tot een eigen gezamenlijk overleg, dat leidt tot een ander fusievoorstel. De heren Langman en Kremers, die op verzoek hun rapportage hebben uitgesteld, lichten de Minister op 15 januari 1997 schriftelijk in over hun gestrande bemiddelingspogingen en raden hem aan verder met de sector te overleggen op basis van het alternatieve fusievoorstel.

Dodewaard gaat eerder dicht

Sep besluit in oktober om de kerncentrale te Dodewaard bij de eerstvolgende splijfstofwisseling, eind maart 1997, stil te leggen. Deze centrale werd in het verleden verschillende keren door anti-kernenergieactivisten belaagd. Aanleiding voor het besluit van Sep is de grotere noodzaak tot kostenbeheersing en het feit dat de overheid niet van plan is binnen afzienbare tijd nieuwe kerncentrales te bouwen. Volgens Sep heeft het onder die omstandigheden geen zin een goed functionerende, maar dure onderzoeksreactor in bedrijf te houden. Openhouden van de centrale kost Sep jaarlijks circa 70 miljoen gulden.

De kerncentrale in Dodewaard heeft een beperkte capaciteit, 58 MW elektrisch, en behoort tot het type kokend-waterreactor met een passief veilig koelwatersysteem. De centrale werd in 1969 als tweede Nederlandse kerncentrale (na de onderzoeksreactor te Petten) in bedrijf genomen. De levensduur ervan is verschillende keren verlengd. De laatste keer gebeurde dat in 1992. Toen werd voorzien dat de reactor na het aanbrengen van extra veiligheidsvoorzieningen tot 2004 in bedrijf zou kunnen blijven. In 1996 kwam de vergunningprocedure hiervoor rond.

Met het buiten bedrijf stellen van de centrale is zeer veel tijd gemoeid. De stillegging en conservering kunnen in 2003 gereed zijn. Daarna wordt - niet om technische maar om bedrijfseconomische redenen - veertig jaar gewacht alvorens met de daadwerkelijke ontmanteling wordt begonnen. Die neemt ongeveer vier jaar in beslag. Het gehele project gaat naar verwachting zo'n 165 miljoen gulden kosten. De elektriciteitsta-

rieven behoeven hiervoor niet te worden verhoogd, omdat de exploitatielasten wegvallen en deels al een reservering is gemaakt.

Bij de centrale werken ruim 150 mensen. Een groot deel van hen zal bij het stilleggen van de centrale betrokken blijven. Volgens Sep is het jammer dat in Nederland voorlopig geen rol voor kernenergie is weggelegd. De sluiting van de centrale moet echter ook gezien worden als de start van een uniek project. Gehoopt wordt dat met het stilleggen ervaring wordt opgedaan die ook elders kan worden toegepast.

Omdat de kerncentrale onderdeel uitmaakt van het in het Elektriciteitsplan opgenomen productievermogen, stuurt Sep in december een voorstel tot wijziging van het Elektriciteitsplan 1997-2006 naar de Minister van Economische Zaken. De ondernemingsraad van de N.V. GKN, die de kerncentrale exploiteert, tekent hiertegen bezwaar aan omdat zij vindt dat het voorstel niet voldoende is onderbouwd. Het voorstel wordt in 1997 in de Tweede Kamer behandeld.

Eemscentrale eindelijk in gebruik

De Eemscentrale van EPON, die al in oktober 1995 had moeten gaan draaien, wordt uiteindelijk pas in september 1996 in zijn geheel in gebruik genomen. Er waren zeer ernstige problemen met de rotoren van de turbines van de vijf STEG-eenheden waaruit deze centrale bestaat. Wegens onbalans moeten de rotoren worden vervangen. Gedurende een groot deel van het jaar wordt gespeculeerd over de financiële gevolgen van de tegenvallers (omdat EPON zijn contractuele verplichtingen aan Sep niet kan nakomen) en wie die moet dragen: EPON of de producent van de centrale, GEC Alsthom. Hierbij speelt een rol dat er twijfels bestaan omtrent de gang van zaken bij de aanbesteding en de wijze waarop de contracten tot stand zijn gekomen. General Electric (GE) en GEC Alsthom, dat de rotoren onder licentie van GE bouwde, worden aansprakelijk gesteld voor de schade.

Omdat de centrale zou gaan draaien op Noors aardgas waarvoor Sep met Statoil een langlopend contract had afgesloten, bestond het risico dat Sep ook met financiële tegenvallers zou worden geconfronteerd. Ook dit blijkt uiteindelijk mee te vallen, omdat de centrale toch nog voor het einde van het jaar op volle kracht kan draaien. Sep doorbrak destijds met het Noorse contract het importmonopolie van Gasunie. De Eemscentrale heeft uiteindelijk 2,7 miljard gulden gekost. Hij heeft een capaciteit van 1675 MW. Daarmee kan in ruim 15% van de Nederlandse stroombehoefte worden voorzien.

EZH levert CO₂, elektriciteit en warmte aan tuinders

De RoCa-centrale van EZH, een warmte/kracht-centrale met een capaciteit van 220 MW_e, wordt met een half jaar vertraging in juni in gebruik genomen. Het is de eerste centrale ter wereld die naast elektriciteit en warmte ook met CO₂ verrijkte rookgassen kan leveren. De laatste worden in de glastuinbouw van het Westland voor CO₂-bemesting gebruikt. De vertraging ontstond bij de aanleg van de benodigde pijpleidingen. Deze moesten door een achthonderd meter lange tunnel onder het riviertje de Rotte door worden gelegd. De centrale ligt op de grens van Rotterdam en Capelle aan de IJssel en levert via het distributiebedrijf Energie Delfland N.V. warmte en CO₂ aan 131 glastuinbouwbedrijven in Berkel en Rodenrijs, Bleiswijk en Bergschenhoek. Twee ingenieurs van EZH krijgen in december de Dow Chemical Energieprijs voor

de ontwikkeling van de centrale. De prijs van Dow Chemical wordt jaarlijks toegekend aan personen die zich bijzonder hebben ingezet voor een efficiëntere benutting van energie en/of grondstoffen. De RoCa-centrale zorgt voor een jaarlijkse besparing op het gasverbruik van circa 100 miljoen m³. De jaarlijkse vermindering van de CO₂-uitstoot bedraagt circa 180 miljoen kg.

Hoogspanningsnet klaar na voltooiing lijn Zwolle-Eemshaven

Het Nederlandse koppelnet verbindt de grote elektriciteitscentrales met elkaar en met het buitenland en is van belang voor de optimalisatie van de productie, de opvang van storingen en de im- en export van elektriciteit. Het net wordt beheerd en geëxploiteerd door Sep. Met de 380 kV-lijn Zwolle-Eemshaven, die in september in gebruik wordt genomen, bereikt dit net zijn voltooiing, althans voor de komende twintig jaar. De honderdvijftig kilometer lange lijn verbindt zowel de nieuwe als de oude Eemscentrale met de rest van het Nederlandse net. De nieuwe lijn zorgt ook voor een extra verbinding met Duitsland en straks, na de eeuwwisseling, voor een verbinding met Noorwegen via een nieuwe zeekabel. Via deze laatste verbinding kan tijdens plateauuren 600 MW Noorse waterkracht-elektriciteit worden geïmporteerd, terwijl tijdens daluren eenzelfde hoeveelheid Nederlandse elektriciteit kan worden geëxporteerd. De lijn Zwolle-Eemshaven is derhalve ook van groot belang voor de totstandkoming van een Europese elektriciteitsmarkt. Technisch is bijzonder aan het project dat twee van de drie schakelstations gesloten zijn uitgevoerd en dat in Eemshaven een speciaal schakelschema is toegepast waardoor nooit meer dan één eenheid tegelijkertijd behoeft uit te vallen. Ook is gebruik gemaakt van dradenbundels die zwaarder belast kunnen worden, maar toch minder wegen. Voorts is in de draden van de nieuwe lijnverbinding een glasvezelkabel ingebouwd voor de bewaking en bediening van het net vanuit het Landelijk Bedrijfsvoeringscentrum van Sep. Voor de rest van het land maakt Sep nog gebruik van een straalverbindingsnet. In de lijn en de bijbehorende schakelstations heeft Sep circa 800 miljoen gulden geïnvesteerd. Ook bestuurlijk vraagt een dergelijk project een grote inspanning. Zo moesten onder andere de bestemmingsplannen van drieëntwintig gemeenten worden aangepast. Verder werden met grondeigenaren in totaal 900 'recht-van-opstal'-overeenkomsten afgesloten.

Minister Wijers keurt Elektriciteitsplan Sep goed

Begin juli keurt minister Wijers van Economische Zaken het Elektriciteitsplan 1997-2006 van Sep goed. Dit is waarschijnlijk het laatste Elektriciteitsplan omdat in de toekomstige, vrijere markt geen plaats meer is voor centrale planning. Het Elektriciteitsplan 1997-2006 is echter nog opgezet conform de richtlijnen van de Elektriciteitswet van 1989. Dit betekent dat voor de komende tien jaar, op basis van een raming van de landelijke elektriciteitsvraag en van het landelijke aanbod aan decentraal vermogen, wordt aangegeven hoe in de resterende elektriciteitsvraag zal worden voorzien. In de nieuwe situatie zijn het de distributiebedrijven die in dekkingsplannen aan moeten geven hoe ze aan hun verplichtingen (leveranties aan gebonden klanten) denken te voldoen.

Sep verwacht de komende tien jaar een economische groei van gemiddeld 1,9% per jaar en een toename van de elektriciteitsvraag met gemiddeld 1,7% per jaar. In het verleden nam het elektriciteitsverbruik sneller toe dan de economische groei, maar Sep rekent erop dat het besparingsbeleid effectief zal zijn en gecontinueerd zal worden. Sep gaat ook uit van een toenemende elektriciteitsintensiteit.

Omdat dit Elektriciteitsplan verschijnt in een overgangssituatie en onder omstandigheden van overcapaciteit, is Sep zeer terughoudend geweest met het opnemen van nieuw vermogen in het plan. Tot en met het jaar 2002 beperkt de uitbreiding zich tot het decentrale vermogen waarover met EnergieNed in 1994 - in het kader van de 'bezinning warmte/kracht' - reeds afspraken zijn gemaakt. Na 2002 is evenmin nieuw centraal vermogen nodig omdat een aantal bestaande centrales langer in bedrijf kan worden gehouden. Daarover worden nu echter nog geen besluiten genomen, omdat goed denkbaar is dat te zijner tijd de voorkeur wordt gegeven aan uitbreiding van het warmte/kracht-vermogen. Vooruitlopend daarop bevat het plan een bijlage met criteria waaraan andersoortige installaties moeten voldoen. Er is onder andere een minimumrendementseis voor warmte/kracht-installaties geformuleerd.

Voor de ontwikkeling van het decentrale vermogen gaat Sep uit van een bandbreedte met een onder- en een bovengrens. Sep verwacht een toename van het grootschalige, industriële warmte/kracht-vermogen tot minimaal 3250 MW in het jaar 2000. De in 2000 bereikte omvang zal daarna minimaal gehandhaafd blijven. Het kleinschalige warmte/kracht-vermogen (installaties kleiner dan 2 MW) zal minimaal doorgroeien van 850 MW in 1995 tot 900 MW in het jaar 2000. Daarna treedt naar verwachting stabilisatie op. Wat betreft het maximaal te verwachten warmte/kracht-vermogen baseert Sep zich op een enquête die EnergieNed in 1995 onder haar leden heeft gehouden. EnergieNed kwam toen op een warmte/kracht-potentieel (groot- en kleinschalig) van 5940 MW in het jaar 2006 (1683 MW boven de ondergrens van Sep).

Volgens Sep zal, wanneer uit wordt gegaan van de conservatieve schatting van de ontwikkeling van het warmte/kracht-vermogen, aan het eind van de planperiode ongeveer een kwart van de in Nederland verbruikte elektriciteit met behulp van decentraal vermogen worden geproduceerd. Dit decentrale vermogen omvat behalve bovengenoemd warmte/kracht-vermogen ook de afvalverbrandingsinstallaties, met een capaciteit van circa 400 MW (vanaf 2000), 1000 MW wind (vanaf 2004), 85 MW zon PV (in 2006) en de huidige 36 MW waterkracht.

Een gevolg van het besluit om voorlopig geen nieuw centraal vermogen in gebruik te nemen, is dat de voorgenomen bouw van een KV/STEG-eenheid van 600 MW in Borssele, waarvoor het vorige Elektriciteitsplan het voorbereidingsbesluit bevatte, is komen te vervallen.

Minister Wijers beoordeelt het Elektriciteitsplan met name op de aspecten marktwerking en duurzaamheid. Sinds de Derde Energienota zijn dit de belangrijkste criteria. Op beide criteria scoort het Elektriciteitsplan voldoende. De AER is wat kritischer. Zij vraagt zich af of Sep wel voldoende ruimte schept voor de ontwikkeling van decentraal vermogen en voor de benutting van afvalwarmte uit bestaand vermogen. Ook stelt de Raad, verwijzend naar de beschouwing over exergie en warmtepompen, dat het Elektriciteitsplan een expliciete visie bevat op de rol van elektriciteit in een duurzame energievoorziening. De Raad vindt dat zo'n visie niet in het Elektriciteitsplan thuishoort en adviseert de Minister zijn goedkeuring te beperken tot die onderdelen die wettelijk zijn voorgeschreven.

De Minister benadrukt dat hij de voorkeur geeft aan nieuw warmte/kracht-vermogen boven het verlengen van de levensduur van bestaande eenheden. Wat het laatste betreft kunnen aan de goedkeuring van het plan dan ook geen rechten worden ontleend.

Naar aanleiding van het besluit om de kerncentrale in Dodewaard vervroegd te sluiten (zie oktober) stuurt de Sep-directie in december een voorstel tot wijziging van het Elektriciteitsplan naar de Minister van Economische Zaken. Dit voorstel wordt in 1997 in behandeling genomen door de Tweede Kamer.

Nieuwe centrales in gebruik genomen

In 1996 worden de hierboven al genoemde centrales van EPON (Eemshaven, 5 STEG-eenheden van 335 MW) en EZH (RoCa, WK/STEG-eenheid van 225 MW) in gebruik genomen. Tevens opent EPZ in het najaar de centrale Moerdijk, bestaande uit drie gasturbines van elk 60 MW en een stoomturbine. Het vermogen bedraagt 268 MW_e. Dit is exclusief de afvalverbrandingsinstallatie die in 1997 in bedrijf gesteld wordt.

Er worden in 1996 negen eenheden met een gezamenlijk vermogen van bijna 1200 MW buiten gebruik gesteld.

R&D-overeenkomst Sep, OPS en Electrabel

Sep, OPS (het overlegorgaan van EPON, EPZ, EZH en UNA) en Electrabel, het Belgische elektriciteitsbedrijf, hebben een overeenkomst gesloten voor intensievere samenwerking op het gebied van onderzoek en milieu. De samenwerking is vooral bedoeld om in een meer marktgerichte omgeving een groter financieel draagvlak voor R&D te creëren. De overeenkomst voorziet in het gezamenlijk uitvoeren van onderzoeksprojecten.

Sep wint Europese milieuprijs voor industrie

Officieel mag in 1996 bij de bepaling van de Nederlandse CO₂-uitstoot nog geen rekening worden gehouden met de CO₂ die Sep sinds 1990 in buitenlandse bossen vastlegt. De reden daarvan is dat er internationaal nog geen overeenstemming is over de creditering van Joint Implementation projecten. Sep doet haar FACE-project in 1996 dus nog 'voor niets'. In juli wordt Sep echter wel op andere wijze beloond voor haar initiatief: Sep krijgt van UNEP en de Europese Commissie de tweejaarlijkse Europese Milieuprijs voor de Industrie (categorie 'Partnerships for Sustainable Development'). Deze prijs is ingesteld om bedrijven aan te moedigen en te ondersteunen die op het vlak van milieuverbetering samenwerken met overheden, particuliere organisaties of ontwikkelingslanden. De stichting FACE, waarin naast Sep ook vier Ministeries en een aantal natuur- en milieuorganisaties participeren, zal in het jaar 2010 circa 170.000 hectare bos hebben aangelegd in zes verschillende landen, waaronder Nederland. Daarmee zal gedurende de levensduur van het bos 115 miljoen ton CO₂ worden vastgelegd. Dit komt overeen met tweederde deel van de jaarlijkse Nederlandse CO₂-emissie. In Nederland worden bossen aangelegd in de provincies Groningen en Drenthe en bij Zwolle; in totaal gaat het om plusminus 5.000 hectare.

UNA leest eigen Hemweg-centrale

Elektriciteitsproductiebedrijf UNA (met centrales in Noord-Holland en Utrecht) komt in februari een tijdelijke lease-transactie overeen met een trust van Amerikaanse bedrijven voor de Hemweg-centrale in Amsterdam. De transactie heeft een waarde van

1,5 miljard gulden. De Amerikanen leasen de centrale van UNA en UNA leest op haar beurt de centrale weer van de Amerikanen terug. Er zijn drie partijen die hier financieel voordeel hebben. Ten eerste de Amerikaanse bedrijven, omdat zij de jaarlijkse afschrijvingslasten van de centrale in mindering mogen brengen op hun winst waardoor ze minder belasting behoeven te betalen. Ten tweede UNA, die hierdoor financieel wat ruimer in haar jasje komt te zitten - zonder evenwel de solvabiliteit aan te tasten - omdat de centrale nu niet meer afgeschreven behoeft te worden. UNA is (nog) niet vennootschapsplichtig en kan daarom (nog) niet profiteren van het fiscale voordeel van afschrijvingen. De derde partij is Rabobank Nederland, die de Amerikaanse trust de middelen verschafft om de centrale te kunnen leasen.

Financiële ruimte is in 1996 een belangrijk thema voor UNA. In mei maakt UNA duidelijk tot het jaar 2000 nog plusminus 400 miljoen gulden nodig te hebben ter financiering van een aantal activiteiten, waaronder de warmte/kracht-centrale bij Hoogovens. In september maakt UNA bekend via ABN-AMRO een beroep te gaan doen op de internationale kapitaalmarkt. Het gaat om een faciliteit met een omvang van 4,2 miljard gulden, onder andere om aflopende binnenlandse leningen af te lossen.

Vervroegde sluiting kolencentrales?

Eind augustus blijkt uit berekeningen van het RIVM, dat de CO₂-emissie in het jaar 2000 waarschijnlijk met 7% zal zijn toegenomen in plaats van met 3% verminderd (ten opzichte van 1990). De ministers De Boer (VROM) en Wijers (EZ) reageren hierop door een bedrag van 750 miljoen gulden op te eisen voor extra maatregelen ter bestrijding van de CO₂-emissie. Dit bedrag wordt vrijgemaakt uit de middelen van het Fonds Economische Structuurversterking. Er wordt een ambtelijke commissie ingesteld om te bepalen welke maatregelen in aanmerking kunnen komen. Volgens minister De Boer moet ook gedacht worden aan de bestaande kolencentrales. Die zouden vervroegd gesloten kunnen worden, of omgebouwd naar aardgas, of ze zouden afvalhout kunnen gaan bijstoken. Door het vervroegd sluiten van de kolencentrales zou het moratorium op warmte/kracht ook kunnen worden opgeheven. De milieuorganisaties (waaronder Natuur en Milieu, Greenpeace en het Wereld Natuur Fonds) en Projectbureau Warmte/Kracht steunen de Minister in haar streven. Projectbureau Warmte/Kracht stelt voor een aantal kolencentrales te demonteren en ze weer op te bouwen in die landen waar de kolencentrales nu nog bijzonder vuil zijn. Greenpeace laat in het najaar een studie verrichten naar de kosten van het laten ombouwen van de kolencentrales naar aardgas.

De elektriciteitsproductiebedrijven en Sep geven in september aan niets te voelen voor het vervroegd sluiten van de kolencentrales. Dat zou leiden tot een enorme kapitaalvernietiging en dus tot veel hogere elektriciteitsstarieven. Ook zou de afhankelijkheid van aardgas te groot worden. Het verplaatsen van de kolencentrales zou bovendien het probleem van het broeikaseffect niet verminderen.

Begin september verschijnt er een conceptbrief over het 'CO₂-reductieplan'. In de brief worden drie categorieën van maatregelen genoemd waaraan de 750 miljoen gulden zal worden besteed. De kolencentrales worden niet genoemd. In het definitieve plan dat midden september met de Miljoenennota naar de Tweede Kamer wordt gestuurd, is dat evenmin het geval. De media berichten dat de Ministers van VROM en EZ het niet eens zijn over het vervroegd sluiten van de kolencentrales.

Toch is de optie daarmee niet van de baan, want later in die maand, bij de behandeling van het rapport van de Tijdelijke Commissie Klimaatverandering en de Vervolgnota Klimaatverandering worden de kolencentrales weer genoemd. Begin november neemt de Tweede Kamer bij de behandeling van de begroting van VROM een motie aan van mevrouw Augusteijn- Esser (D66) waarin ze de regering verzoekt te onderzoeken of omschakeling van de kolencentrales naar aardgas mogelijk is. Het antwoord daarop komt in 1997.